

Sơ đồ tư duy mùa xuân nho nhỏ - Ngữ văn 9

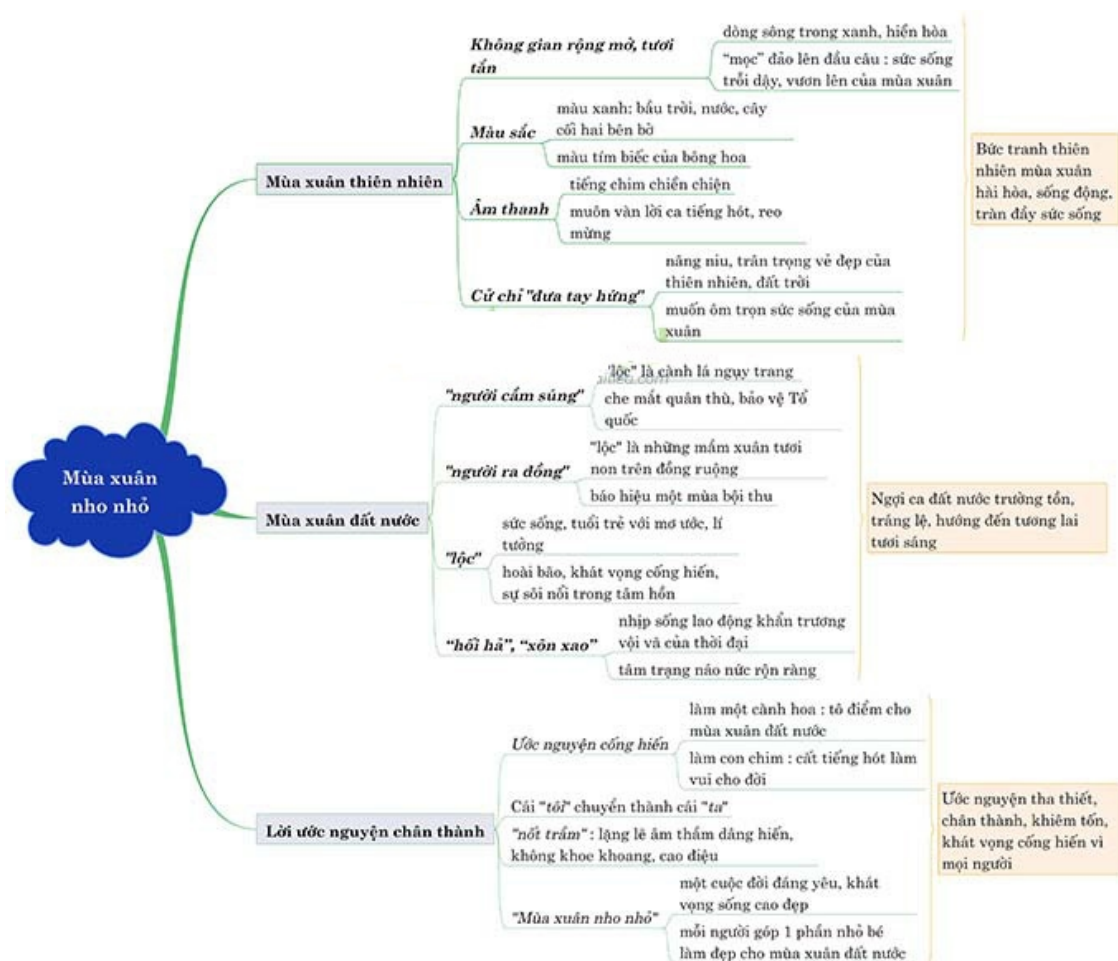
Sơ đồ tư duy Mùa xuân nho nhỏ chi tiết

Luận điểm 1 (khổ thơ đầu): Cảm xúc trước mùa xuân thiên nhiên đất trời.

Luận điểm 2 (khổ thơ 2, 3): Cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của đất nước.

Luận điểm 3 (khổ thơ 4, 5): Ước nguyện chân thành được cống hiến của tác giả.

Luận điểm 4 (khổ thơ cuối): Lời ca ngợi quê hương đất nước qua điệu dân ca xứ Huế.

Tình yêu thiên nhiên, sự xúc động trước vẻ đẹp của mùa xuân thiên nhiên, mùa xuân cách mạng và khát vọng cống hiến đã được Thanh Hải gửi gắm qua bài thơ "Mùa xuân nho nhỏ". Tuy là tác phẩm được viết không lâu trước khi nhà thơ qua đời nhưng bài thơ vẫn để lại trong lòng bao thế hệ bạn đọc những cảm xúc sâu lắng khó phai mờ. Và bài thơ vẫn sẽ tiếp tục trường tồn cùng với những bước đi lên của đất nước, gợi nhắc cho những thế hệ trẻ một cách sống đẹp: góp một "mùa xuân nho

nhỏ” của mình vào mùa xuân lớn của dân tộc, để đất nước ta sẽ mãi tươi đẹp như trong tiết xuân.

Sơ đồ tư duy cảm nhận bài thơ Mùa xuân nho nhỏ

Luận điểm 1: Cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của thiên nhiên

Luận điểm 2: Cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của đất nước

Luận điểm 3: Ước nguyện chân thành, giản dị được cống hiến của tác giả

Trong không khí tung bừng hối hả của mùa xuân đất nước nhà thơ muốn hòa vào cống hiến cùng mọi người. Nguyện ước của nhà thơ được làm con chim mang giọng hát trong trẻo tươi vui dâng cho đời một tiếng ca vui muốn làm cảnh hoa tỏa hương sắc trong muôn sắc màu, muốn làm nốt trầm xao xuyến tha thiết đầy ý nghĩa trong bản hòa ca cuộc đời, muốn làm một mùa xuân nho nhỏ góp vào mùa xuân lớn lao dân tộc mà không phô trương lạng lẽ dâng cho đời.

“Dù là tuổi hai mươi

Dù là khi tóc bạc”

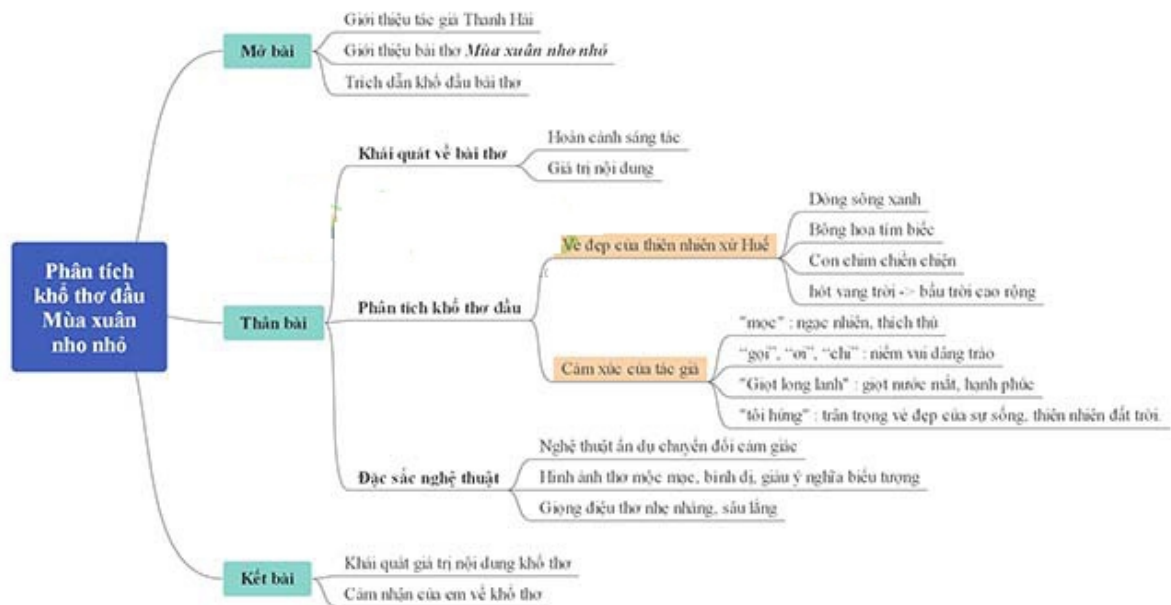
Nghĩa là ngay cả lúc này sự sống đang vui dần vẫn muốn cống hiến. Đó là lẽ sống cao đẹp, sống có ích biết dâng hiến cho cuộc đời tất cả những gì tinh túy nhất. Vậy là cái tôi chữ tình bộc lộ cảm xúc riêng tư trước mùa xuân thiên nhiên đất trời chuyển sang xưng ta diễn tả sự hòa hợp của cái tôi nhỏ bé với cái ta rộng lớn.

Nguyện ước của nhà thơ không chỉ riêng một người mà còn là nguyện ước chung của tất cả mọi người. Những câu thơ năm chữ kết hợp điệp từ, điệp ngữ, điệp cấu trúc cú pháp tạo ra nhịp thở liên mạch sôi nổi, trẻ trung diễn tả cảm xúc vừa chân thành vừa thiết tha trào dâng với khát vọng mãnh liệt.

Sơ đồ tư duy phân tích khổ thơ đầu bài Mùa xuân nho nhỏ

Luận điểm 1: Vẻ đẹp nên thơ của thiên nhiên xứ Huế.

Luận điểm 2: Cảm xúc của tác giả khi bắt gặp vẻ đẹp của mùa xuân.

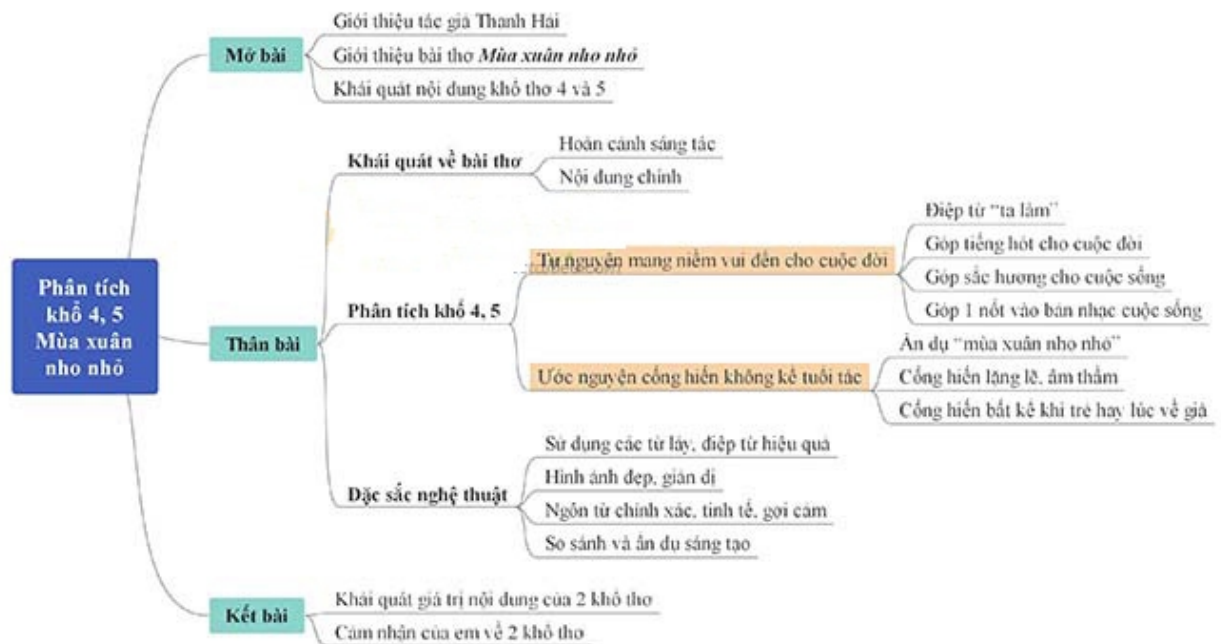

Không gian của mùa xuân được mở rộng theo chiều cao, nhà thơ vui sướng lắng tai nghe tiếng chim chiền chiện hót trên bầu trời trong trẻo. Từ “ơi” nằm ở đầu dòng thơ là tiếng gọi ngọt ngào xúc động biểu lộ niềm vui ngây ngất khi nghe âm thanh của tiếng chim. Tiếng chim chiền chiện hót gọi xuân về hay tiếng lòng náo nức của người dân xứ Huế của người dân đất Việt trước xuân sang. Tiếng chim ngân vang rung động đất trời đem niềm vui hân hoan trong lòng người.

Sơ đồ tư duy phân tích khổ 4, 5 bài Mùa xuân nho nhỏ

Luận điểm 1: Khát vọng hòa nhập, tự nguyện mang niềm vui đến cho cuộc đời

Luận điểm 2: Ước nguyện cống hiến chân thành không kể tuổi tác

Mùa xuân nho nhỏ nhưng lại có ý nghĩa vô cùng lớn lao. Một mùa xuân nhỏ, góp thành mùa xuân lớn, tích tiểu thành đại là việc mà mỗi người chúng ta cần phải làm, cần phải cố gắng để cống hiến. Và những nguyện ước bình dị nhưng lớn lao đó đã thôi thúc tác giả cống hiến mà không đòi hỏi, chỉ lặng lẽ âm thầm như vậy:

Dù là tuổi hai mươi

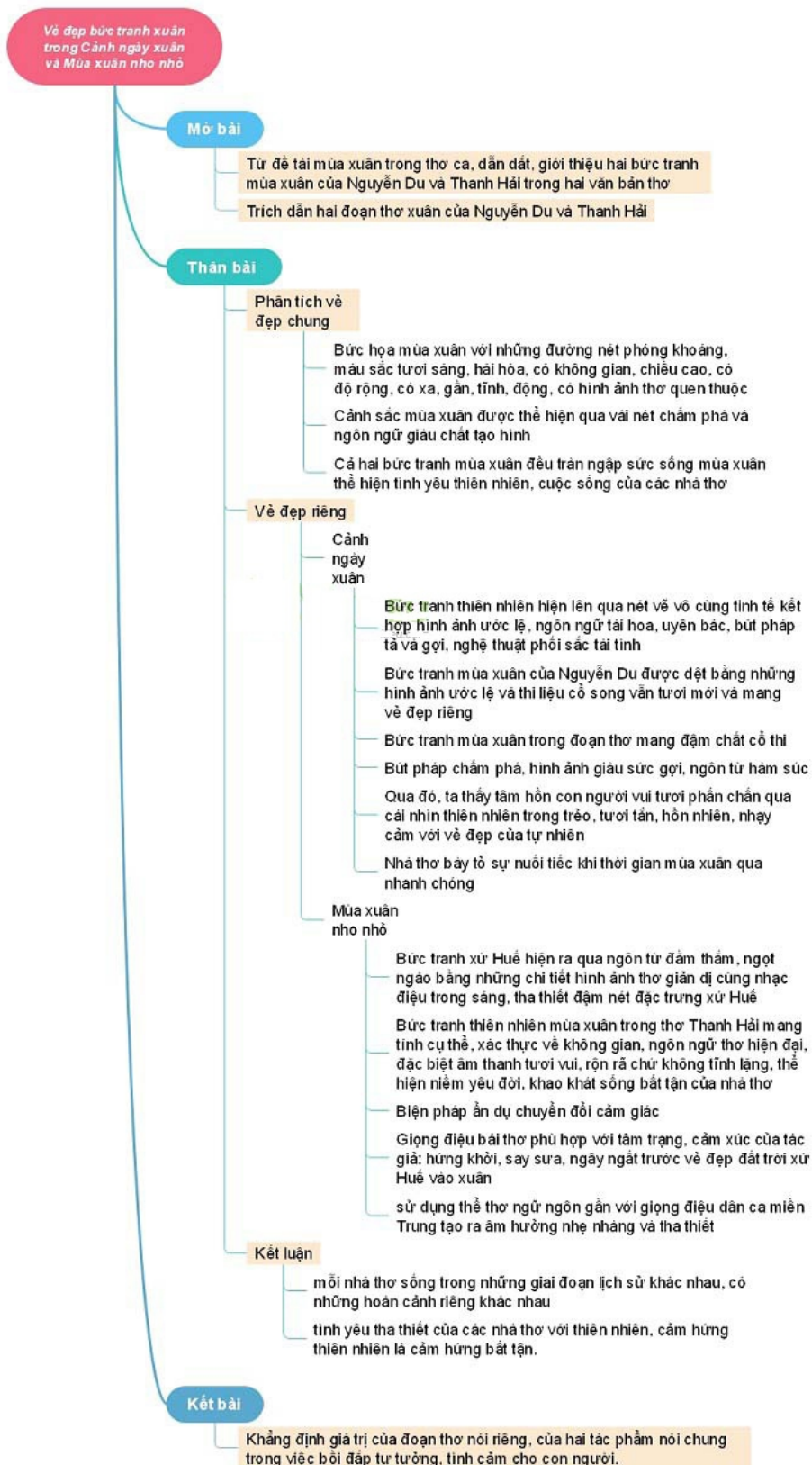
Dù là khi tóc bạc

Một ý niệm về thời gian giàu triết lí nhân sinh. Thời gian là tuổi trẻ hay là tuổi già thì cống hiến vẫn luôn là điều cần thiết, không cần phải có suy nghĩ trẻ mới nên cống hiến. Đó là một tấm lòng rất mực cao cả của Thanh Hải.

Sơ đồ tư duy về đẹp bức tranh xuân trong Cảnh ngày xuân và Mùa xuân nho nhỏ

Luận điểm 1: Về đẹp chung trong bức tranh xuân ở hai bài thơ

Luận điểm 2: Về đẹp độc đáo, riêng biệt của mỗi bức tranh

Bức tranh xuân của Nguyễn Du non xanh như tâm hồn của cô thiếu nữ Thúy Kiều, Thúy Vân trong buổi du xuân. Bức tranh xuân của Thanh Hải tươi sáng, ân tình, chứa chan cảm xúc, thấm thía lòng người. Tâm hồn họ đều thăng hoa, rất thiết tha, nhưng mỗi người lại có một bút pháp nghệ thuật riêng để ghi đậm cái tôi cá nhân trong lòng độc giả. Nếu như Nguyễn Du đã vận dụng khéo léo thể thơ lục bát của dân tộc thì Thanh Hải cũng rất mượt mà với thể thơ ngũ ngôn ngân nga như điệu nhạc xứ Huế trong bản hòa ca của đất nước đang xây dựng xã hội chủ nghĩa.

Nguyễn Du với mười lăm năm lưu lạc, còn Thanh Hải đang phải giáp ranh với cái chết nhưng ở họ vẫn nồng cháy tình yêu thiên nhiên, đất trời. Tình cảm ấy đã hòa chung dòng chảy với các tác phẩm khác cùng viết về mùa xuân.

Nhà thơ Thanh Hải và tác phẩm Mùa xuân nho nhỏ

I. Tác giả Thanh Hải

- Thanh Hải (1930-1980) tên thật là Phạm Bá Ngoãn
- Quê quán: Phong Điền- Thừa Thiên Huế
- Sự nghiệp sáng tác:
 - + Từ năm 1954 đến năm 1964 ông làm cán bộ tuyên huấn
 - + Từ năm 1964 đến năm 1967 ông phụ trách báo cờ giải phóng của thành phố Huế sau đó làm Ủy viên ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam
 - + Tiếp đó sau năm 1975 ông được làm Tổng thư kí Hội Văn nghệ Bình Trị Thiên cùng đó là ủy viên thường vụ Hội Liên hiệp văn học nghệ thuật Việt Nam, Ủy viên ban chấp hành Hội Nhà văn Việt Nam
- + Các tác phẩm tiêu biểu:
 - Phong cách sáng tác:
 - + Thanh Hải thường viết về thiên nhiên và lòng yêu cuộc sống
 - + Thơ ông bình dị, nhẹ nhàng nhưng đậm chất triết lí về cuộc đời thể hiện tình yêu cuộc sống tha thiết

II. Bài thơ Mùa xuân nho nhỏ

A. Tìm hiểu chung

1. Hoàn cảnh sáng tác

- Bài thơ viết vào tháng 11-1980 trong hoàn cảnh đất nước đã thống nhất, đang xây dựng cuộc sống mới nhưng còn vô vàn khó khăn gian khổ, thử thách, không đầy một tháng trước khi nhà thơ qua đời. Bài thơ như một lời tâm niệm chân thành, gửi gắm tha thiết của nhà thơ để lại với đời

2. Bố cục

Gồm 4 phần

- Khổ 1: Cảm xúc trước mùa xuân thiên nhiên đất nước
- Khổ 2+3: Cảm xúc về mùa xuân của đất nước
- Khổ 4+5: Ước nguyện của tác giả
- Khổ 6: Lời ngợi ca quê hương đất nước qua điệu dân ca xứ Huế

3. Giá trị nội dung

- Bài thơ bộc lộ cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của thiên nhiên đất nước và khát vọng đẹp để muốn làm một “mùa xuân nho nhỏ” dâng hiến cho đời

4. Giá trị nghệ thuật

- Bài thơ theo thể thơ năm tiếng, có nhạc điệu trong sáng, thiết tha gần gũi với dân ca, nhiều hình ảnh đẹp, giản dị, gợi cảm, nhiều so sánh và ẩn dụ sáng tạo

B. Tìm hiểu chi tiết

1. Cảm xúc trước mùa xuân thiên nhiên đất nước

- Nhà thơ vẽ ra trước mắt độc giả bức tranh thiên nhiên mùa xuân với:

- + Không gian: cao rộng của bầu trời, dài rộng của “dòng sông xanh”
- + Âm thanh: âm thanh rộn rã vui tươi của “chim chiền chiện”
- + Màu sắc: xanh của dòng sông, tím của hoa

⇒ Nghệ thuật đảo cú pháp: không gian cao rộng, màu sắc tươi sáng và âm thanh rộn ràng như thiết tha mời gọi níu giữ con người ở lại với cuộc sống, với mùa xuân xứ Huế tươi đẹp này

- Cảm xúc của tác giả trước mùa xuân của thiên nhiên:

- + Nhà thơ có cái nhìn trù mến với cảnh vật

+ Đưa tay ra “hứng” “giọt long lanh”: là giọt sương, cũng có thể là ẩn dụ chuyển đổi cảm giác chỉ tiếng chim “hót vang trời”

⇒ Cảm xúc ngây ngất trước vẻ đẹp của mùa xuân của thiên nhiên, khao khát hòa mình với thiên nhiên đất trời

2. Cảm xúc về mùa xuân của đất nước

- Mùa xuân của đất nước gắn với hình ảnh người cầm súng (những người làm nhiệm vụ chiến đấu) và hình ảnh “người ra đồng”, “lộc”- niềm hi vọng tươi sáng đang theo họ đi khắp nơi hay chính họ đã đem mùa xuân đến mọi nơi trên đất nước

- Nhịp độ khẩn trương : “Tất cả như...xôn xao”: Công cuộc xây dựng mùa xuân của đất nước diễn ra khẩn trương, sôi động

⇒ Nghệ thuật điệp cấu trúc, từ láy...=> Nhà thơ như reo vui trước tinh thần lao động khẩn trương của con người làm nên mùa xuân của đất nước

- Nhà thơ nhắc lại về lịch sử bốn nghìn năm “vất vả và gian lao” của đất nước đầy tự hào, đồng thời tin tưởng vào tương lai tươi đẹp của đất nước mai sau bằng hình ảnh so sánh đẹp mang nhiều ý nghĩa “Đất nước như vì sao...phía trước”

3. Ước nguyện của tác giả

- Nhà thơ bộc lộ chân thành và thiết tha khát khao cống hiến giản dị, chân thành cho cuộc đời:

+ Tác giả muốn làm “con chim hót”: góp tiếng hót cho cuộc đời

+ Tác giả muốn làm “nhành hoa”: góp chút sắc hương cho cuộc sống

+ Tác giả muốn làm “nốt trầm”: cho sự hoàn thiện của bản nhạc cuộc sống

+ Tất cả những khát khao của tác giả chỉ là “một”: khát khao mong ước giản dị nhưng ý nghĩa

⇒ Không mong muốn những điều lớn lao => ước nguyện hóa thân thiết tha của nhà thơ giản dị nhưng chân thành và tha thiết

- Thanh Hải đúc kết tất cả những mong ước của mình thành “Một mùa xuân nho nhỏ - Lặng lẽ dâng cho đời”

+ “Mùa xuân nho nhỏ mang nghĩa ẩn dụ cho khao khát cống hiến phần tươi đẹp nhất của mình cho cuộc đời chung

- + Từ láy “lặng lẽ” thể hiện sự cống hiến thầm lặng lẽ
- + Hoán dụ “tuổi hai mươi”, “khi tóc bạc” – sự cống hiến từ lúc còn trẻ đến khi về già => cống hiến suốt đời

4. Lời ngợi ca quê hương đất nước qua điệu dân ca xứ Huế

- Giai điệu được cất lên chính là điệu hát truyền thống của xứ Huế mộng mơ
- + “Nam Ai, Nam Bình”: làn điệu dân ca ngọt ngào xứ Huế, thể hiện tình yêu mến với di sản văn hóa phi vật thể
- “Mùa xuân ta xin hát”: không chỉ mở ra không gian nó còn mở ra niềm tự hào về lối sống nghĩa tình của cha ông

Mời các bạn xem tiếp tài liệu tại: <https://vndoc.com/tai-lieu-hoc-tap-lop-9>

